



EU's Regionalfond og EU's Socialfond i Danmark 2014 - 2020

Resumé til borgerne, 2021

1. Indledning

EU's Regionalfond og Socialfond (strukturfondene) har i perioden 2014-2020 samlet givet tilsagn for ca. 3,1 mia. kr. til at styrke den økonomiske vækst og jobskabelse i hele Danmark, særligt gennem indsatser for små og mellemstore virksomheder og ved forbedring af arbejdsstyrkens kompetencer.

Strukturfondsmidlerne er ligeligt fordelt på de to fonde og medfinansieres af stat, regioner, kommuner, private virksomheder, fonde mv.

I 2021 blev strukturfondsindsatsen suppleret med en omstillingsindsats finansieret af REACT-EU-midlerne, hvor der er givet tilsagn for 400 mio. kr. Dermed er der samlet for strukturfondene og REACT-EU givet tilsagn for ca. 3,5 mia. kr. med udgangen af 2021.

I 2021 havde COVID-19 fortsat stor betydning for fremdriften i strukturfondsprogrammerne i Danmark. På grund af restriktioner og nedlukninger i dele af 2021 har projekter haft svært ved at gennemføre fysiske aktiviteter i fuldt omfang, og virksomheder har ikke som forventet haft overskud til at deltage i projekter.

Samtidig har den lave arbejdsløshed betydet, at antallet af potentielle projektdeltagere er faldet betragteligt i alle typer af socialfondsprojekter. Det har gjort det sværere at rekruttere det forventede antal deltagere til projekterne, og virksomhederne på grund af højkonjunkturen haft svært ved at afse nøglemedarbejdere til fx kompetencegivende kurser og uddannelse.

Forvaltningsmyndigheden har derfor oplevet et stort antal projekter, der i løbet af 2021 har anmodet om projektforlængelse eller nedskalering. Desuden har forvaltningsmyndigheden frem til juli 2021 valgt at videreføre de lempelser og dispensationer til regelgrundlaget, som blev indført i 2020 for at afbøde konsekvenserne af COVID-19.

I det følgende gives en status for programgennemførelsen ved udgangen af 2021.

Projekternes indhold spænder vidt og omfatter bl.a. innovationssamarbejde mellem private virksomheder og videninstitutioner, rådgivning af iværksættere med henblik på at styrke deres vækstmuligheder, grøn omstilling af SMV'er, kompetenceløft og formel uddannelse af arbejdsstyrken samt inklusion af udsatte borgere.

De overordnede rammer for fondenes investeringer er fastlagt i henholdsvis regionalfondsprogrammet og socialfondsprogrammet for 2014-2020.

I afsnit 2 beskrives regionalfondsindsatsen kort, og der gives en status for programgennemførelsen ved udgangen af 2021, herunder de resultater indsatsen har skabt på nuværende tidspunkt. Afsnit 3 beskriver tilsvarende for socialfondsprogrammet. Der er desuden indsat fire eksempler på projekter under fondene.



2. Regionalfondsprogrammet

Regionalfondsprogrammet *Innovativ og bæredygtig vækst i virksomheder* fokuserer på fire indsatsområder og mål:

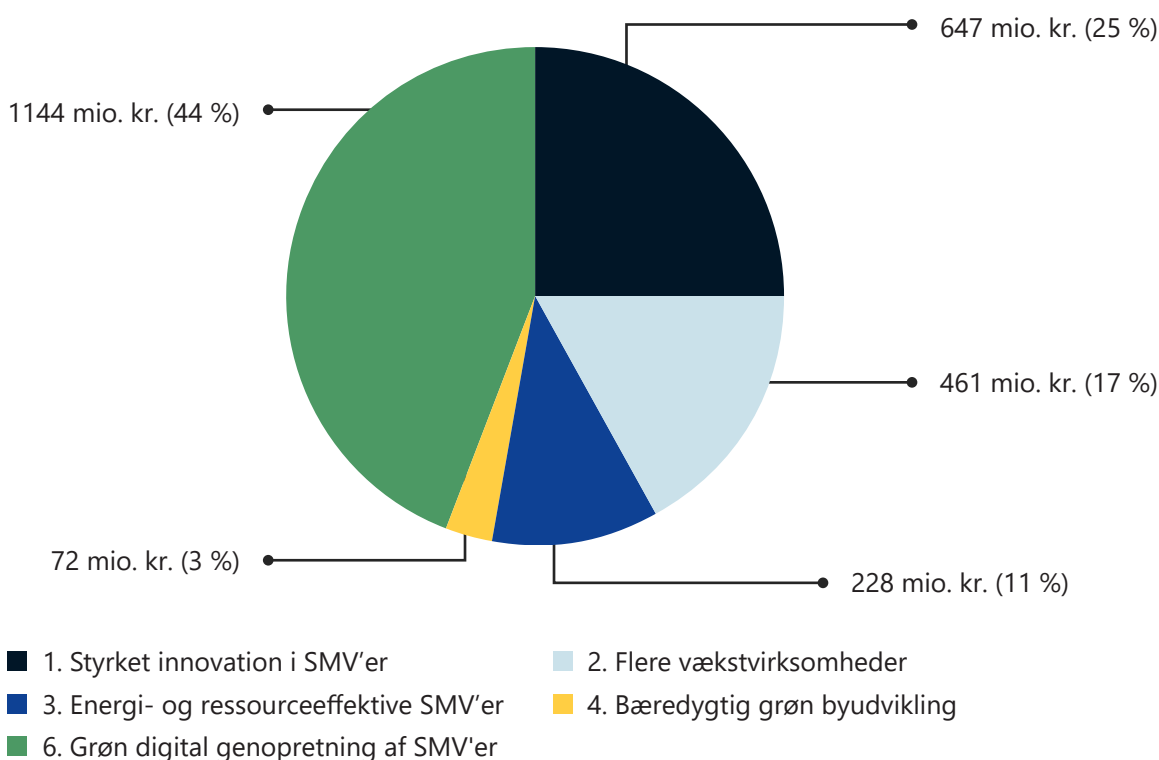
1. Øge antallet af innovative SMV'er
2. Øge antallet af vækstvirksomheder
3. Forbedre energi- og ressourceeffektivitet
4. Reducere energiforbrug og øge antallet af innovative SMV'er i byer med mere end 30.000 indbyggere.

I 2021 er de fire indsatsområder suppleret af en REACT-EU-indsats for grøn, digital genopretning af SMV'er med en samlet ramme på 1.144 mio. kr.

Regionalfondsindsatsen bidrager også til at indfri de danske EU 2020-mål, særligt målene for forskning og udvikling, klima og energi samt beskæftigelse.

Figur 1 viser, hvordan regionalfondsmidlerne er fordelt på de fire indsatsområder samt REACT-EU-indsatsen, som udgør 44 pct. af regionalfondsindsatsen. 25 pct. gives til projekter, der bidrager til at øge antallet af innovative SMV'er, mens projekter, der arbejder for at skabe flere vækstvirksomheder, tildeles 17 pct. af midlerne. Endelig afsættes 11 pct. af midlerne til at forbedre SMV'ers energi- og ressourceeffektivitet, mens 3 pct. anvendes til bæredygtig, grøn byudvikling.

Figur 1. Regionalfondsmidlernes fordeling på indsatsområder i perioden 2014-2020



På Erhvervsstyrelsens hjemmeside findes en oversigt over og en kort beskrivelse af [samtlige støttede projekter fordelt på både indsatsområder og regioner](#).

Grøn Cirkulær Omstilling

Landsdækkende program for SMV'er, der gerne vil i gang eller videre med grøn og cirkulær omstilling. I projektet får virksomhederne overblik over deres nuværende ressourceforbrug og klimaaftryk, undersøgt cirkulære forretningsmuligheder og lavet en plan for, hvordan de fremadrettet kan arbejde mere grønt og cirkulært.

GCO går på tværs af alle brancher og forventer at hjælpe 402 danske virksomheder. Indsatsen løber fra februar 2020 til december 2022. EU's Regionalfond har medfinansieret projektet med 80,7 mio. kr. Partnerskabet bag indsatsen er erhvervsklyngerne Lifestyle & Design Cluster og CLEAN.

Status på regionalfondsprogrammet ultimo 2021

COVID-19-pandemien havde i 2021 fortsat stor indflydelse på regionalfondsprogrammet. Især to forhold gør sig gældende på tværs af regionalfondsindsatsen og de dele af socialfondsindsatsen, der forudsætter rekruttering af virksomheder:

COVID-19-pandemien og restriktionerne har skabt en kompleks situation for virksomhederne. I nogle brancher er det lykkedes at undgå en lavkonjunktur, og det har givet høj aktivitet og bevirket, at virksomhederne i høj grad fokuserer på deres drift og har travlt. Samtidig har de seneste års restriktioner gjort det vanskeligt at gennemføre fysiske besøg hos virksomhederne. Det har gjort det vanskeligt at skabe interesse for projektdeltagelse, og derfor har et stort antal projekter i 2021 bedt om og fået nedskalering eller forlængelse for at kunne nå deres mål. Omvendt har andre projekter oplevet stor fremdrift og efterspørgsel, og her har det været muligt at give tillægsbevillinger via tilbageløbsmidler.

I tabel 1 er disponeringen af regionalfondsmidlerne og REACT-EU opgjort hver for sig, og heraf fremgår, at 98 pct. af regionalfondsmidlerne er anvendt ved udgangen af 2021, mens 56 pct. er udbetalt til projekter. Der er givet tilsagn om 180 mio. kr. fra REACT-EU-midlerne i 2021, men ingen af midlerne var udbetalt ved udgangen af 2021. EU-tilskuddet udbetales løbende til støttemodtagerne, efterhånden som projektaktiviteterne gennemføres.

Siden programperiodens begyndelse i 2014 er der givet støtte til 152 projekter med midler fra Regionalfonden. Dertil kommer 3 projekter under den særlige REACT-EU-indsats, som er igangsat i 2021. I alt er der givet tilsagn om 1.436 mio. kr. til de 152 regionalfondsprojekter, og ved udgangen af 2021 var der udbetalt i alt ca. 822 mio. kr., hvilket som nævnt svarer til 56 pct. af regionalfondsmidlerne.

Knap halvdelen af de 152 regionalfondsprojekter sigter mod at skabe flere innovative SMV'er i Danmark. I alt er der investeret for knap 662 mio. kr. fra EU i at løfte innovationen. Dermed er midlerne til både dette indsatsområde og indsatsområdet, der skal skabe flere vækstvirksomheder, oppe på at have disponeret næsten 100 pct. af midlerne til området.

De to grønne indsatsområder, der skal skabe energi- og ressourceeffektive SMV'er og styrke bæredygtig grøn byudvikling, kom langsomt i gang i starten af programperioden, men i de senere år er efterspørgslen steget markant, og 90 pct. af midlerne er nu disponeret. På grund af den langsomme start er det dog kun 33 pct. af midlerne, der er udbetalt. Inden for bæredygtig grøn byudvikling er tilsagnene faldet fra 83 i 2020 til 81 pct., da flere projekter er nedskrevet eller bortfaldet.



Foto: iStock.com/FG Trade

Tabel 1. Regionalfondsprojekternes fordeling på indsatsområder inkl. REACT-EU, 2014-2020

Indsatsområde	Antal projekter	Tilsagn (mio. kr.)	Pct. af EU-midler	Udbetalt (mio. kr.)	Pct. af EU-midler
Styrket innovation i SMV'er	72	622	102	457	71
Flere vækstvirksomheder	39	455	99	233	51
Energi- og ressourceeffektive SMV'er	25	259	90	95	33
Bæredygtig grøn byudvikling	16	58	81	35	50
I alt	152	1.436	98	822	56
Grøn, digital genopretning af SMV'er (REACT-EU)	3	180	16	-	-

Projekteksempel 2: Regionalfondens indsatsområde *Flere vækstvirksomheder*

Digitale veje til vækst – SMV-vækstplan

Målet for EU-projektet var at styrke SMV'ers vækstpotentiale gennem digitalisering, automatisering og innovationsevne. 69 vækst- og teknologiparate og motiverede virksomheder gennemgik et individuelt og tilpasset vækstforløb med rådgivning og sparring og fik efterfølgende udarbejdet en vækstplan.

Projektet havde primært sigte på fødevarerbranchen, bygge- og anlægsbranchen, transport- og logistikbranchen samt SMV'er inden for bio- og cirkulær økonomi. Projektet startede i april 2018 og sluttede med udgangen af august 2021. EU's Regionalfond har støttet med 7,2 mio. kr. Zealand, Sjællands Erhvervsakademi i Køge, var operatør på projektet.

Output og effekter

Resultatorientering er et nøgleord for strukturfondsindsatsen i Danmark. Alle projekter skal hvile på en solid effektkæde, som beskriver, hvordan de støttede aktiviteter vil bidrage til et eller flere af de mål, som er opstillet i strukturfondsprogrammerne.

Det kan fx være at øge antallet af innovative SMV'er eller at reducere CO₂-udledningen. Ofte vil det være særdeles vanskeligt at måle effekterne ved et projekts afslutning, og derfor måles output typisk i form af antal deltagende virksomheder og tilhørende leverancer i form af fx prototyper, vækstplaner og grønne forretningsmodeller.

Effekterne måles – når det er muligt – i samarbejde med Danmarks Statistik ved hjælp af registerdata og

ved at sammenligne udviklingen i de virksomheder, der har deltaget i aktiviteterne, med udviklingen i kontrolgrupper af virksomheder, som ikke har deltaget i strukturfondsprojekter. De registerbaserede effektmålinger suppleres af kvalitative evalueringer af enkeltprojekter med henblik på at blive klogere på, hvordan projekterne virker.

Ved udgangen af 2021 har 139 af de 155 regionalfonds- og REACT-EU-projekter indrapporteret oplysninger om output og effekter. Mange regionalfondsprojekter er dog ikke afsluttede og er fortsat i gang med aktiviteter. Der er derfor alene tale om foreløbige resultater af indsatsen, ligesom det endnu for tidligt at måle de langsigtede effekter på virksomhederne ved hjælp af registerdata.



Blandt de vigtigste foreløbige output og effekter er, at 2.382 private virksomheder har deltaget i et innovationsprojekt, hvilket er langt over målsætningen på 1.750 virksomheder. Indsatsen ventes på langt sigt at skabe 500 nye innovative virksomheder, og med udgangen af 2021 har 200 allerede set dagens lys.

Under indsatsområdet, der har fokus på flere vækstvirksomheder, har 35 ud af 39 igangsatte projekter indrapporteret, at de med udgangen af 2021 har støttet 2.600 virksomheder. Dermed er det samlede mål for hele programperioden på 2.000 virksomheder nået og overgået. Baseret på vækst- og omstillingsplaner, der er blevet udarbejdet i de 35 projekter, forventer projekterne at bidrage til at skabe knap 1.700 nye vækstvirksomheder og knap 9.800 nye private fuldtidsarbejdspladser. Det faktiske antal skabte vækstvirksomheder kan dog først måles tidligst tre år efter, at virksomhederne har deltaget i et projekt.

Under indsatsområdet vedrørende energi- og resourceeffektivitet har 20 ud af 25 igangsatte projekter indrapporteret output. Projekterne har allerede realiseret støtte til ca. 1.350 virksomheder og er tæt på det samlede mål for programperioden på 1.862 virksomheder. Virksomhederne leverer flotte resultater på reduktion af udledningen af drivhusgasemissioner: Målsætningen for hele programperioden er at reducere drivhusgasemissioner med 34.900 tons (CO₂-ækvivalenter), og med udgangen af 2021 er reduktionen på 169.000 tons.

Endelig viser tal for de igangværende 16 byprojekter, der fremmer grøn og bæredygtig byudvikling, at langt flere virksomheder end forventet deltager: 170 virksomheder er med i investeringsprioriteten "Byudvikling gennem innovative virksomheder" mod forventet 14, og under prioriteten "Energi- og resourceeffektive byer" er der med udgangen af 2021 udviklet 19 nye metoder eller teknologier til fremme af bæredygtig byudvikling – halvvejs på vej mod målet på 40.

3. Socialfondsprogrammet

Socialfondsprogrammet er primært målrettet forbedring af arbejdsstyrkens kompetencer. Programmet fokuserer på fire indsatsområder og mål:

- Øge antallet af selvstændige, overlevelseshraten og beskæftigelsen i støttede virksomheder
- Øge arbejdskraftens mobilitet på tværs af landegrænser
- Øge beskæftigelsen for personer på kanten af arbejdsmarkedet
- Øge antallet af personer med erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse

I 2021 er de fire indsatsområder suppleret af en REACT-EU-indsats for iværksætteri, kompetencer og lokale erhvervsfyrtårne med en samlet ramme på 400 mio. kr.

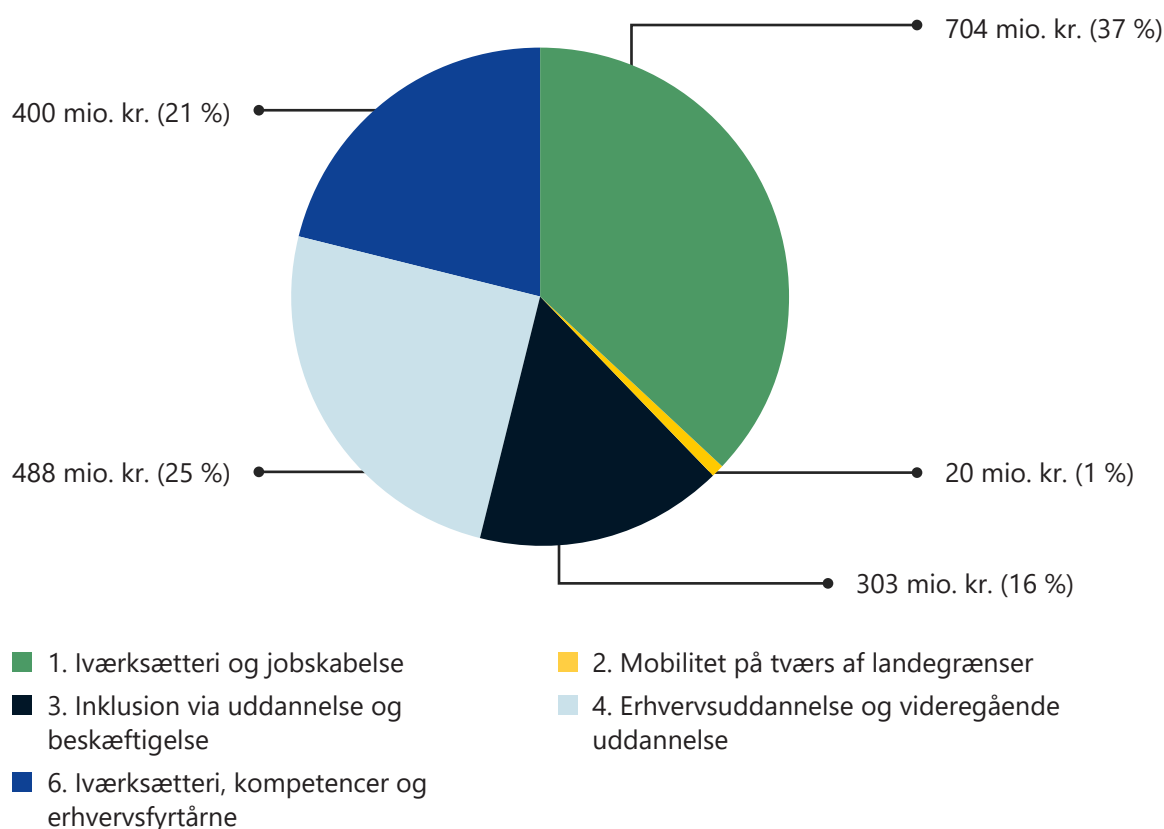
Gennem indsatsområderne bidrager socialfondsindsatsen til at opfylde de danske EU 2020-mål vedrørende inklusion, uddannelse og beskæftigelse.

Figur 2 viser socialfondsmidlernes fordeling på indsatsområderne. 37 pct. af midlerne målrettes projekter, der skal styrke iværksætterkulturen i Danmark, tilbyder rådgivning til iværksættere eller bidrage til virksomhedernes vækst gennem kompetenceløft. REACT-EU-indsatsen, der kom til i 2021, udgør 21 pct. af de samlede midler. Yderligere 25 pct. tildeles initiativer, der

bidrager til at højne uddannelsesniveaue i form af erhvervsuddannelse og videregående uddannelse. Endelig er 16 pct. af midlerne fra Socialfonden afsat til inklusionsprojekter, der bidrager til at få og fastholde personer på kanten af arbejdsmarkedet i

beskæftigelse. Arbejdsstyrkens mobilitet på tværs af landegrænser understøttes af det såkaldte EURES-netværk, som administreres af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Indsatsen støttes med 20 mio. kr., svarende til 1 procent af socialfondsmidlerne.

Figur 2. Socialfondsmidlernes fordeling på indsatsområder i perioden 2014-2020



Projekteksempel 3: Socialfondens indsatsområde *Inklusion via uddannelse og beskæftigelse*

Unge med kant Hovedstaden

I projektet får 560 unge, der står uden job eller uddannelse, tilbudt et forløb, der skal få dem i gang med en uddannelse eller i arbejde. Målet er, at 70 pct. af de unge bliver uddannelsesparate og delvist erhvervsparate, samt at 50 pct. påbegynder en erhvervsuddannelse med tegn på, at de gennemfører.

Projektet startede i april 2019 og slutter i december 2022, og EU's Socialfond har medfinansieret projektet med 23,3 mio. kr. Enhed for uddannelses- og erhvervsvejledning i kommunerne (EUK) er projektejer og gennemfører projektet i samarbejde med de kommunale ungeindsatser (KUI) i 9 kommuner, 2 forberedende grunduddannelser (FGU) og 2 erhvervsskoler.

Status på socialfondsprogrammet ultimo 2021

Disponeringen af socialfondsmidlerne og REACT-EU er opgjort hver for sig i tabel 2.

Siden programperiodens begyndelse og frem til udgangen af 2021 er der givet tilsagn for i alt 1.501 mio. kr. til 165 socialfondsprojekter. Dermed er 99 pct. af socialfondsmidlerne anvendt ved udgangen af 2021, mens 65 pct. er udbetalt til projekter. Der er desuden givet tilsagn om 219 mio. kr. til 6 projekter fra REACT-EU-midlerne på den nye prioritetsakse 6 i 2021, hvilket svarer til 55 pct. af den samlede ramme på 400 mio. kr.

Ingen af REACT-EU-midlerne var udbetalt ved udgangen af 2021. EU-tilskuddet udbetales løbende til støttemodtagerne, efterhånden som projektaktiviteterne gennemføres.

Der er igangsat flest projekter under indsatsområdet vedrørende iværksætteri og jobskabelse (73), og knap halvdelen af det samlede tilsagnsbeløb for Socialfonden er tildelt til disse projekter. I 2021 sluttede flere store iværksætterprojekter, som er specialiserede og/eller har fokus på vækstiværksættere. En af afløserne, erhvervshusenes nationale iværksætterprojekt Iværksætterdanmark, som er en bredere indsats, blev midtvejsevalueret i 2021. De foreløbige evalueringer viser, at det er lykkedes at skabe et ensartet tilbud til

iværksættere. Der har desuden løbende været mulighed for at benytte tilbageløbsmidler til at give tillægsbevillinger til projekter med fremdrift og efterspørgsel.

Inden for indsatsen til erhvervsuddannelse og videregående uddannelser er der med udgangen af 2021 givet tilsagn til 49 projekter, og der er ikke igangsat nye projekter i det forløbne år. Med et samlet tilsagn på 485 mio. kr. (32 pct.) udgør uddannelsesprojekter en markant del af socialfondsprogrammet, og 100 pct. af midlerne. Området har også i 2021 været præget af COVID-19. Nedlukninger og hjemsendelser har skabt udfordringer for nogle projekter, mens andre med brug af digital undervisning har præsteret over forventning.

Inklusionsindsatsen, der skal mindske antallet af personer på kanten af arbejdsmarkedet via uddannelse og beskæftigelse, omfatter med udgangen af 2021 39 projekter. På området er 97 pct. af midlerne disponeret, og 69 pct. af midlerne er udbetalt. I 2021 har den lave ledighed – i lighed med i 2020 – gjort det vanskeligt at rekruttere det forventede antal deltagere. Desuden har en række projekter oplevet vanskeligheder med at ramme den tiltænkte målgruppe, viser evalueringer. Der angives flere mulige årsager: Målgruppen er for snæver, og/eller det kan være vanskeligt at visitere de rette borgere. Desuden kan målgruppen have svært ved at erkende behovet for indsatsen.

Tabel 2. Socialfondsprojekternes fordeling på indsatsområder inkl. REACT-EU, 2014-2020

Indsatsområde	Antal projekter	Tilsagn (mio. kr.)	Pct. af EU-midler	Udbetalt (mio. kr.)	Pct. af EU-midler
Iværksætteri og jobskabelse	73	701	100	454	64
Mobilitet på tværs af landegrænser ¹	4	20	98	9	44
Inklusion via uddannelse og beskæftigelse	39	295	97	208	69
Erhvervsuddannelse og videregående uddannelse	49	485	100	312	64
I alt	165	1.501	99	983	65
Iværksætteri, kompetencer og erhvervsfyrårne (REACT-EU)	6	219	55	-	-

¹ Indsatsen vedrørende arbejdskraftens mobilitet (EURES) adskiller sig markant fra den øvrige indsats, da der er tale om en driftsbevilling, der gives til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Støtten tildeles ad to omgange for treårige perioder, og den anden treårige periode udløb med udgangen af første kvartal 2022.

I indsatsen for mobilitet mellem landegrænser (EURES) er der ikke kommet nye projekter til i 2021. 98 pct. af midlerne er disponeret, og 44 pct. er udbetalt til projekterne.

I 2021 har der været stort fokus på løbende dialog med eksisterende projekter med henblik på at finde ikke-forbrugte midler for at omfordele dem til projekter med mulighed for bedre fremdrift. Det har medført en række tillægsbevillinger på tværs af akser og indsatser i socialfondsprogrammet. Omfordelingen har bidraget til den samlede programopfyldelse og løftet eksisterende projekter.

Output og effekter

I modsætning til den virksomhedsrettede indsats under regionalfondsprogrammet, hvor effekterne typisk ikke lader sig opgøre inden for projektperioden, er det muligt at opgøre de kortsigtede resultater af socialfondsindsatsen i projektets levetid. Output måles således i antal deltagere, der starter i projektet, mens resultaterne kan opgøres, når deltageren afslutter projektdeltagelsen.

På nuværende tidspunkt er der indrapporteret relativt få oplysninger om resultater sammenlignet med output, hvilket skyldes, at mange af de igangsatte projekter endnu ikke er afsluttet. Det er derfor alene tale om foreløbige resultater og resultatskabelsen forventes at vokse efterhånden som flere deltagere afslutter deres projektførløb.

Ved udgangen af 2021 har 159 projekter indrapporteret oplysninger om output, og 139 projekter har – ud over oplysninger om output – også indrapporteret

oplysninger om umiddelbare resultater, projekterne har bidraget til.

Knap 43.700 personer er startet i initiativer vedrørende iværksætteri og jobskabelse. Der er ca. 2.200 deltagere, der har etableret egen virksomhed, efter de har deltaget, og næsten 10.900 deltagere har fået forbedret deres kompetencer.

Under indsatsen, der sigter på at øge mobiliteten på tværs af landegrænser, er der registreret ca. 8.700 personer i EURES CV-bank, og i hele programperioden har indsatsen matchet 15.600 jobsøgende kandidater med stillingsopslag fra danske virksomheder.

Ca. 8.400 personer har deltaget i aktiviteter inden for social inklusion, der skal flytte dem tættere på beskæftigelse. 600 af dem er kommet i arbejde efter projektdeltagelse, og lidt over 1.000 af deltagerne er startet i uddannelse. Tre ud af fire deltagere har ingen uddannelse ud over grundskoleniveau.

Endelig er der nu gennemført og igangsat knap 42.100 forløb for at få flere unge i erhvervsuddannelse. Forløbene har efterfølgende hjulpet godt 23.300 unge til at starte på en erhvervsuddannelse. Under samme overordnede indsats vedrørende erhvervsuddannelse og videregående uddannelse har ca. 9.500 voksne deltaget i indsatsen for at få løftet deres uddannelsesniveau. Knap 1.100 deltagere har øget deres uddannelsesniveau, mens yderligere ca. 2.700 deltagere er i gang med en uddannelse som følge af indsatsen. Mangel på arbejdskraft under højkonjunkturen har givet flere projekter udfordringer med at rekruttere deltagere til opkvalificeringsaktiviteter.

Projekteksempel 4: Socialfondens indsatsområde *Iværksætteri og jobskabelse*

MORE – Morgendagens ressourcer

Projektet støtter kompetenceudvikling, opkvalificering og efteruddannelse af medarbejdere i 296 små og mellemstore virksomheder i Sydjylland, Fyn, Nordjylland, Midtjylland, Sjælland og Bornholm, der er i særlig risiko for at blive påvirket negativt af langsigtede eftervirkninger af COVID-19 pandemien. Projektet arbejder desuden med omstilling af fx forretningsgange eller produktionsmetoder for at gøre virksomhederne mere digitale, automatiserede eller grønne. Endelig arbejder projektet med innovation eller videntilførsel i form af en ledig videreuddannet.

Projektet begyndte i juni 2020 og slutter i december 2022. EU's Socialfond har støttet projektet med 12,6 mio. kr. Tietgen Kompetencecenter er operatør, og partnere er uddannelsesinstitutionerne Mercantec i Viborg, Tradium i Randers, Køge Handelsskole og Learnmark Horsens.